

กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

L/C และ Trust Receipt

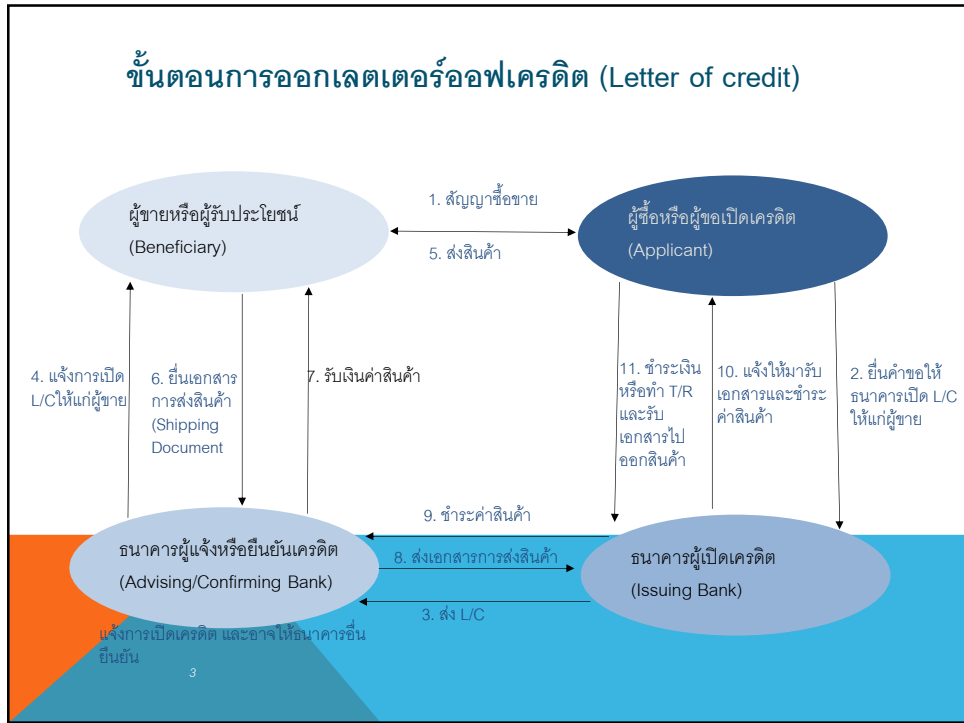
โดย

อาจารย์วรุฒิ ทวาทสิน

ความรับผิดชอบของธนาคารผู้เปิดL/C

“สินค้าไม่ยุ่ง มุ่งเอกสาร”

- ผู้กัพันและรับผิดชอบเฉพาะเอกสาร
- ผู้กัพันและรับผิดชอบตามประเพณีและพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ
- เครดิตที่มีเอกสารประกอบ (UNIFORM CUSTOMS AND PRACTICE FOR DOCUMENTARY CREDIT 2007 REVISION ICC PUBLICATION NO 600)
- ไม่ผู้กัพันรับผิดชอบตามสัญญาซื้อ-ขาย

DOCUMENTARY CREDIT (L/C)

ADVANTAGE/RISK

<ul style="list-style-type: none"> > Exporter ✓ มั่นใจว่าจะได้รับเงินแน่นอน ถ้าปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข L/C ✓ ขอสินเชื่อจากธนาคารประเภท Packing Credit(P/C) หรือ ใช้บริการขายลดตัวสินค้าออก • เงื่อนไขใน L/C ต้องเป็นเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้และสามารถปฏิบัติได้ เพราะถ้าทำเอกสารผิดเงื่อนไข จะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่ม หรือ อาจถูกปฏิเสธการจ่ายเงินได้ 	<ul style="list-style-type: none"> > Importer ✓ มั่นใจว่าจะได้รับสินค้าตรงตามกำหนดและตามราคาที่ตกลงกันไว้ ✓ ขอสินเชื่อจากธนาคารในรูปสินเชื่อต่อเนือง เช่น Trust Receipt(T/R) คือการรับสินค้าไปจำหน่ายก่อนและชำระเงินกับธนาคารเมื่อครบกำหนด • รับสินค้าไปแล้วสินค้าไม่ได้มาตรฐาน แต่เอกสารถูกต้องจำเป็นต้องจ่ายเงิน
---	--

เอกสารทางการเงิน (Financial Document)	เอกสารทางการขนส่ง (Transport Document)	เอกสารทางการค้า (Commercial Document)
<ul style="list-style-type: none"> • Bill of Exchange • Draft • Cheque 	<ul style="list-style-type: none"> • Bill of Lading • Airway Bill • Railway Bill • Roadway Bill • Courier Receipt • Certificate of Posting 	<ul style="list-style-type: none"> • Invoice • Packing List • Weight List • Certificate of Origin • Health Certificate • Inspection certificate • Insurance Policy • Phytosanitary Certificate • Fumigation Certificate • Certificate of Analysis • Sanitary Certificate

เอกสารที่มักระบุใน L/C ให้ผู้ขายจัดหา

- Bill of Lading : B/L (ใบตราส่ง)
- Air Waybill (ใบรับขนทางอากาศ)
- Invoice (ใบรายการสินค้า, ใบกำกับสินค้า, บัญชีราคาสินค้า)
- Insurance Policy (กรมธรรม์ประกันภัย)
- Certificate of Origin (ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า)
- Certificate of Weight (ใบแสดงน้ำหนักของสินค้าทั้งจำนวน)
- Packing List (ใบแสดงการบรรจุหีบห่อ)
- Weight List (ใบแสดงรายละเอียดน้ำหนักของสินค้า)
- Certificate of Inspection (ใบรับรองการตรวจสอบมาตรฐาน)
- Certificate of Health or Sanitary Certificate (ใบรับรองการปลอดเชื้อโรค)
- Draft or Bill of Exchange (ตั๋วเงิน/ ตั๋วแลกเงิน)

ตาม UCP 600 เลตเตอร์ออฟเครดิตมีหลักการ สำคัญ 2 ประการ

1. หลักความเป็นอิสระ
(Doctrine of Independence)
2. หลักการปฏิบัติโดยเคร่งครัด
(Doctrine of Strict Compliance)

หลักความเป็นอิสระ (Doctrine of Independence)

สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นสัญญาต่างตอบแทน ซึ่งแยกต่างหากจากสัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่เป็นต้นเหตุให้มีการทำสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ไม่ว่าจะสัญญาที่เป็นต้นเหตุให้มีการทำสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตนี้จะมีการผัดนัดหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาธนาคารผู้เปิดเครดิตยังมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตถ้าผู้รับประโยชน์ปฏิบัติถูกต้องครบตามเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น

ฎีกาที่ 775/2525 (ประชุมใหญ่) และ ฎีกาที่ 1561/2529 ธนาคารมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามสัญญา เลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นผู้ขาย หากผู้รับประโยชน์ยื่นเอกสารถูกต้องครบถ้วนตาม เงื่อนไขที่ระบุไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิต แม้ว่าสินค้าที่ ส่งมายังผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ขอเปิดเครดิตที่ปลายทางจะไม่ ถูกต้องตรงตามสัญญาซื้อขาย

หลักการปฏิบัติโดยเคร่งครัด

(Doctrine of Strict Compliance)

ธนาคารไม่ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงหรือหลักฐานอื่น แต่ พิจารณาเฉพาะเอกสารที่ผู้รับประโยชน์นำมายื่นเท่านั้นว่า เอกสารนั้นถูกต้องตรงตามเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือไม่ ธนาคารไม่จำเป็นต้องตรวจสอบว่าเอกสารนั้นออกมาโดย ถูกต้องหรือไม่ หรือผู้มีชื่อรับรองเอกสารได้รับรองจริงหรือไม่ ต้องถือหลักการปฏิบัติโดยเคร่งครัดในการตรวจสอบเอกสาร

ธนาคารมีเวลาไม่เกิน 5 วันทำการของ
ธนาคาร นับจากวันที่มีการยื่นเอกสาร แล้วแจ้ง
แก่ผู้รับประโยชน์ว่าจะรับเอกสารเพราะเห็นว่า
ถูกต้อง หรือปฏิเสธไม่รับเอกสารเพราะไม่ถูกต้อง
ครบถ้วนตามเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิต

ธนาคารจะไม่ตรวจสอบเอกสารที่ไม่มี
ระบุไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิต และหากถ้า
ธนาคารรับเอกสารนั้นไว้ก็ต้องคืนเอกสารนั้น
ให้แก่ผู้ยื่นไป

ฎีกาที่ 2122/2499

ในใบตราส่งที่ยื่นต่อธนาคารระบุถึงสินค้าว่า ผ้าด้าย เป็นชิ้น 16 มัด ไม่ตรงตามคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต และเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตได้ระบุว่าเป็นผ้ากาเกี คอตตอนทวิลส์ 10,000 หลา แต่ในใบกำกับสินค้า (Invoice) ระบุว่าเป็นผ้ากาเกีคอตตอนทวิลส์ 10,000 หลา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเอกสารที่ยื่นนั้นไม่ตรงตามเงื่อนไขใน เลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น

แม้ที่ประชุมกรรมการหอการค้านานาชาติ (ICC) มีมติ ออกมาว่า เอกสารที่จะนำมายื่นต่อธนาคารหากเป็น ใบกำกับสินค้าหรือเอกสารทำนองเดียวกัน ต้องระบุ ข้อความให้ตรงตามเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิต ถ้าเป็นเอกสารอื่นถือว่าใช้ได้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แนว ทางการตรวจเอกสารของธนาคารอาจเป็นแนวปฏิบัติ หรือประเพณีทางการค้าได้ แต่เมื่อผู้ซื้อไม่เคยได้รับ ทราบถึงประเพณีทางการค้านี้ จึงถือว่าไม่ผูกพันผู้ขอ เปิดเครดิต หากใช้ UCP 600 บังคับ ผลคงแตกต่าง

มาตรฐานการตรวจสอบเอกสารของธนาคาร
หากเลตเตอร์ออฟเครดิตกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ยื่น
ใบตราส่งชนิดที่บรรทุกลงเรือแล้ว การที่ผู้รับ
ประโยชน์ยื่นใบตราส่งชนิดที่แสดงว่าผู้ขนส่งได้รับ
ของไว้ในความดูแลเพื่อส่งลงเรือ ถือว่าไม่ถูกต้อง

หากเลตเตอร์ออฟเครดิตระบุว่า ต้องนำ
ใบตราส่งเป็นชุดมายื่นปกติจะมี 3 ฉบับ ผู้รับ
ประโยชน์ก็ต้องนำใบตราส่งทั้ง 3 ฉบับ ซึ่ง
เป็นชุดนั้นเอามายื่นให้ธนาคาร

คดี Dixon, Irmos & Cla, Ltd. V
Chase National Bank New York (ค.ศ.
1944)

- ◎ ใบตราส่งจะต้องครอบคลุมตลอดเส้นทางขนส่ง นำสินค้าบรรทุกลงเรือที่ท่าเรือใด ไปส่งปลายทางท่าเรือใด แม้จะมีข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง ในกรณีที่สินค้าสูญหายหรือเสียหายในระหว่างการขนส่งของผู้ขนส่งรายอื่น โดยผู้ขนส่งรับค่าระวางเรือตลอดเส้นทางขนส่งนั้น
- ◎ ประเทศไทยคงถือตาม UCP 600 คือ ตรวจสอบเอกสารเฉพาะตามที่ปรากฏอยู่ในหน้าเอกสารนั้น

- ◎ ข้อยกเว้นของหลักการปฏิบัติโดยเคร่งครัด คือ การฉ้อฉล หรือ **Fraud** หมายถึง การนำข้อความที่เป็นเท็จมาระบุในเอกสารหรือปลอมเอกสารขึ้นมา **Article 34** ให้สันนิษฐานว่าธนาคารไม่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร เพราะปกติธนาคารย่อมไม่ทราบว่าจะเอกสารนั้นปลอมหรือไม่หรือข้อความในเอกสารเป็นเท็จหรือไม่

● คดี United City Merchants v. Royal Bank of Canada (1983)

เงื่อนไขตามสัญญาซื้อขายและในเลตเตอร์ออฟเครดิตระบุว่า ผู้ขายต้องจัดการส่งสินค้าที่ซื้อขายลงเรือภายในวันที่ 20 สิงหาคม ในใบตราส่งที่ผู้รับประโยชน์ยื่นต่อธนาคารก็ระบุวันที่ 20 สิงหาคม แต่ความจริงแล้วมีการนำสินค้าบรรจุลงเรือในวันที่ 23 สิงหาคม ศาลอังกฤษถือว่าแม้ใบตราส่งจะออกโดยสายการเดินทางเรือผู้ขนส่งแต่มีข้อความเป็นเท็จอย่างมีนัยสำคัญ ศาลมีคำสั่งห้ามธนาคารจ่ายเงินได้

- ในประเทศไทย ยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยโดยตรงว่ามีการทำกลฉ้อฉลและเป็นกรณียกเว้นการปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากพิจารณาตามกฎหมายไทยจะนำหลักกฎหมายเรื่องการแสดงเจตนาฉ้อฉลถึงขนาดที่จะทำให้สัญญาเป็นโมฆียกรรมมาปรับใช้ก็คงไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องระหว่างคู่สัญญา แต่เลตเตอร์ออฟเครดิตนี้เป็นปัญหาระหว่างผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ขอเปิดเครดิตกับผู้ขายซึ่งไม่มีนิติสัมพันธ์กันตามเลตเตอร์ออฟเครดิต จึงอาจต้องพิจารณาเรื่องหลักสุจริต

ชนิดของเลตเตอร์ออฟเครดิต

เลตเตอร์ออฟเครดิตตาม UCP 600 อาจแบ่งได้ออกเป็น 3 ชนิด

เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable L/C)

เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดยืนยัน (Confirmed L/C)

เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดไม่ยืนยัน (Unconfirmed L/C)

เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้

- ◎ (ก) การชำระเงินทันทีที่ให้เห็นเอกสาร
- ◎ (ข) เครดิตกำหนดให้ธนาคารผู้รับมอบหมายชำระเงินทันทีที่เห็น
- ◎ (ค) เครดิตกำหนดให้ธนาคารผู้รับมอบหมายชำระเงินมีกำหนดเวลา
- ◎ (ง) เครดิตกำหนดให้ธนาคารผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับรองตัวแลกเงิน
- ◎ (จ) เครดิตกำหนดให้ธนาคารผู้ได้รับมอบหมายทำการเจรจาซื้อตัวแลกเงินและเอกสารเกี่ยวกับการส่งสินค้า (Negotiation)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2704/2535

การที่ธนาคารผู้แจ้งได้ตรวจสอบเอกสารและรับตัวแลกเงินซึ่งผู้รับประโยชน์คือผู้ขายได้ออกภายใต้เลตเตอร์ออฟเครดิตไว้ด้วย ซึ่งตัวแลกเงินนั้นมีกำหนดชำระเงิน 180 วัน นับแต่วันที่ที่ระบุในใบตราส่งตามเงื่อนไขเครดิต ธนาคารผู้แจ้งได้รวบรวมเอกสารและตัวเงินส่งให้แก่ธนาคารผู้เปิดเครดิตในต่างประเทศ จนกระทั่งครบกำหนด 180 วันดังกล่าว เมื่อธนาคารผู้แจ้งได้รับแจ้งว่าธนาคารผู้ขอเปิดเครดิตได้นำเงินเข้าบัญชีของตนแล้ว ธนาคารผู้แจ้งจึงชำระเงินให้แก่ผู้รับประโยชน์

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ถ้ากล่าวถึงการเจรจาซื้อตัวจะต้องให้มูลค่า ก็คือต้องจ่ายเงิน การรับตัวไว้แล้วรอจนตัวถึงกำหนดแล้วจึงจ่าย ไม่ใช่การเจรจาซื้อ

นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีที่เกี่ยวข้องใน L/C

นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอเปิดเครดิตคือผู้ซื้อและธนาคารผู้เปิดเครดิตฎีกาที่ 3338/2526 สัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิต (โจทก์) และผู้ขอเปิดเครดิต (จำเลย) เป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง แต่ไม่ถึงเป็นสัญญาตัวแทน ธนาคารผู้ขอเปิดเครดิตย่อมต้องการให้ระบุชื่อธนาคารเป็นผู้รับตราส่ง เพื่อธนาคารจะสามารถนำใบตราส่งไปรับสินค้าได้ หรือสามารถสลักหลังใบตราส่งโอนให้แก่ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ขอเปิดเครดิตเพื่อนำไปใช้รับสินค้าได้ การที่ให้ใบตราส่งระบุชื่อธนาคารผู้เปิดเครดิตก็เพื่อเป็นหลักประกันแก่ธนาคารผู้เปิดเครดิตเพื่อไม่ให้ผู้ขอเปิดเครดิตนำใบตราส่งไปขอรับสินค้าจากผู้ขนส่ง เว้นแต่ธนาคารผู้เปิดเครดิตจะได้สลักหลังโอนใบตราส่งให้

นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์
 ธนาคารผู้เปิดเครดิตได้เปิดเครดิตและแจ้งการเปิดเครดิต
 ไปยังผู้รับประโยชน์ถือเป็นคำเสนอ และเมื่อผู้รับประโยชน์ตรวจดู
 เงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตเห็นว่าถูกต้องจึงได้จัดส่งสินค้า
 ตามที่ระบุในเลตเตอร์ออฟเครดิต ถือว่าตกลงตามคำเสนอเป็นคำ
 สนองก่อให้เกิดเป็นสัญญา เรียกว่า สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต
 ระหว่างผู้รับประโยชน์กับธนาคารผู้เปิดเครดิต

นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและ
 ธนาคารผู้ได้รับมอบหมายหรือธนาคารผู้แจ้งเครดิต
 หรือธนาคารผู้ยืนยันเครดิต

- มีนิติสัมพันธ์ตามสัญญาตัวแทน กรณีธนาคารได้เป็นผู้
 ยืนยันเครดิตด้วยถือเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นเป็นส่วนตัวที่
 จะต้องชำระหนี้ แต่ก็มีสิทธิได้รับชำระค่าธรรมเนียมการ
 ยืนยันเครดิตจากธนาคารผู้เปิดเครดิตด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 846/2518

สินค้าที่ผู้ขายส่งไปให้โจทก์ไม่ครบถ้วน ผิดไปจากที่ระบุไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิตและใบรายงานสินค้าและราคา ในเบื้องต้นธนาคารพิจิในประเทศญี่ปุ่นที่ผู้ขายไปรับเงิน จะต้องไม่จ่ายเงิน แม้ธนาคารพิจิจะจ่ายเงินให้ผู้ขาย เมื่อธนาคารจำเลยได้รับเอกสารจากธนาคารพิจิ ก็ชอบที่จะโต้แย้งคัดค้านธนาคารผู้จ่ายเงิน ธนาคารจำเลยยังไม่มีสิทธิหักเงินจากบัญชีโจทก์ผู้ขาย เมื่อธนาคารจำเลยผู้จ่ายเงินไม่ตรวจสอบข้อความในเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนจ่ายเงิน จะอ้างแต่เพียงว่ามีเอกสารถูกต้องครบถ้วนตามที่โจทก์ต้องการไม่ได้

นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้แจ้งเครดิต
กับผู้ขอเปิดเครดิต

นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้แจ้งเครดิต
และผู้รับประโยชน์

นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารยืนยันเครดิต
และผู้รับประโยชน์

ทรัสต์รีซีท (Trust Receipt)

หากผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ขอเปิดเครดิตยังไม่มีเงินชำระ
แก่ธนาคาร แต่ต้องการได้เอกสารการส่งสินค้าเพื่อไป
รับสินค้าจากผู้ขนส่งนำไปขายหรือใช้ผลิตสินค้าออก
ขายก่อน แล้วจึงนำเงินที่ได้จากการขายสินค้ามา
ชำระหนี้แก่ธนาคาร จึงต้องมีการทำสัญญากันอีก
ฉบับหนึ่งเรียกว่า “สัญญาทรัสต์รีซีท”

1. ผู้ให้สัญญาคือผู้ซื้อสินค้าหรือผู้ขอเปิดเครดิต
ตกลงให้กรรมสิทธิ์ในสินค้าเป็นของธนาคารผู้ขอเปิด
เครดิต
2. ธนาคารตกลงมอบเอกสารเกี่ยวกับการส่ง
สินค้านรวมทั้งสลักหลังใบตราส่งให้แก่ผู้ให้สัญญาเพื่อ
นำไปใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรและรับสินค้าจากผู้
ขนส่ง
3. ผู้ให้สัญญาตกลงว่าเมื่อรับสินค้าแล้วจะแจ้ง
ให้ธนาคารทราบและแสดงหลักฐานว่าเก็บสินค้าไว้ที่
ใด

4. คู่สัญญาตกลงชำระหนี้ตามสัญญาทรัพย์สินซึ่งพร้อมดอกเบียให้แก่ธนาคารเมื่อ

(1) ขายสินค้าได้ คือ

(2) นำสินค้านั้นไปผลิตเป็นสำเร็จรูปและขายสินค้าสำเร็จรูปนั้นได้

(3) ครบกำหนดตามสัญญาทรัพย์สินกรณีเป็นสินค้าประเภททุน

ในสัญญาทรัพย์สินซึ่งมักกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า หากผู้สัญญา (ผู้ขอเปิดเครดิต) ปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด ธนาคารมีสิทธิถือว่าผิดสัญญาและมีสิทธิเข้าครอบครองสินค้าได้ทันที เพราะถือว่าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินค้า

5. ผู้ให้สัญญาตกลงเอาประกันภัยสินค้าโดย
ค่าใช้จ่ายของผู้ให้สัญญาเอง แต่ระบุให้ธนาคารเป็น
ผู้รับประกันตามสัญญาประกันภัย

6. หากผู้ให้สัญญาปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อ
ใดหรือถูกพิทักษ์ทรัพย์ ธนาคารมีสิทธิถือว่าผู้ให้
สัญญาตกเป็นผู้ผิดนัด ธนาคารมีสิทธิเข้าครอบครอง
สินค้าได้ทันทีและมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในหนี้ที่ต้องชำระ
ในอัตราดอกเบี้ยผิดนัด

ฎีกาที่ 1848/2505

สัญญาทรัสต์รีซีทเป็นสัญญาที่มีผลใช้บังคับ
กันได้ และสิทธิเรียกร้องตามสัญญาทรัสต์รีซีท
ไม่ใช่สัญญาหนึ่งสัญญาใดที่มีกฎหมายกำหนด
อายุความไว้ จึงมีอายุความ 10 ปี

การทำสัญญาทรัพย์สินที่ไม่ได้เป็นแปลงหนี้
ใหม่ หนี้ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตยังไม่
ระงับ สัญญาทรัพย์สินมีลักษณะเป็นสัญญาที่
ต่อเนื่องกับสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต
(ฎีกาที่ 1010/2524 และฎีกาที่ 2157/2524)

จบการนำเสนอ